

រាជបណ្ឌិត្យសភាកម្ពុជា

កិរិយាសកម្ម
ក្នុងភាសាខ្មែរទំនើប
Transitive Verbs in Modern Khmer

ប៊ី សុខគង់

និក្ខេបបទបណ្ឌិតភាសាខ្មែរ

ឯកទេស : ផ្នែកពាក្យ

សាស្ត្រាចារ្យណែនាំ : បណ្ឌិតសភាចារ្យ ព្រី ម៉ែល

មាតិកា

សេចក្តីផ្តើម ១

ជំពូកទី១ : ការប្រមើលមើលការសិក្សាអំពីកិរិយាសព្ទនិងកិរិយាសកម្ម

១-ការប្រមើលមើលការសិក្សាទាក់ទងនឹងកិរិយាសព្ទ..... ៤

  ១.១-ប្រវត្តិនៃកិរិយាសព្ទក្នុងការសិក្សាប្រភេទពាក្យ..... ៤

  ១.២-កិរិយាសព្ទជាអ្វី? ៥

    ១.២.១-និយមន័យដែលមានកន្លងមក ៥

    ១.២.២-ការពិចារណាលើនិយមន័យខាងលើ..... ៩

    ១.២.៣-ការសាកល្បងកំណត់និយមន័យកិរិយាសព្ទ ១០

  ១.៣-ហេតុអ្វីក៏អ្នកស្រាវជ្រាវខ្លះបញ្ចូលគុណនាមប្រក្រតីខ្មែរទៅក្នុងក្រុមកិរិយាសព្ទ ... ១០

    ១.៣.១-លក្ខណៈដូចគ្នារវាងកិរិយាសព្ទនិងគុណនាមប្រក្រតី ១១

    ១.៣.២-លក្ខណៈប្លែកគ្នារវាងកិរិយាសព្ទនិងគុណនាមប្រក្រតី ១៥

    ១.៣.៣-ពិចារណា..... ២០

២-ការប្រមើលមើលការសិក្សាទាក់ទងនឹងកិរិយាសកម្ម..... ២១

  ២.១- កិរិយាសកម្មជាអ្វី? ២១

    ២.១.១- បច្ចេកសព្ទសំគាល់ “កិរិយាសកម្ម” ២១

    ២.១.២- និយមន័យផ្សេងៗនៃកិរិយាសកម្ម ២១

    ២.១.៣- ការពិចារណាលើនិយមន័យខាងលើ និង ការសាកល្បងរបស់យើងក្នុងការ
      កំណត់និយមន័យកិរិយាសកម្ម ២៤

  ២.២-ទស្សនៈទាក់ទងនឹងការបង្កើតពាក្យ រួមទាំងការបង្កើតកិរិយាសកម្ម..... ២៦

  ២.៣-ទ្រឹស្តីនិងទស្សនៈទាក់ទងនឹងលក្ខណៈសម្ព័ន្ធនៃកិរិយាសកម្ម..... ២៧

    ២.៣.១-ទ្រឹស្តីលោកធុមស្គី (Noam Chomsky)..... ២៨

      (១)-វិភាគគ្រោងជាប្រភេទល្បះ..... ២៨

      (២)-វិភាគល្បះជាបតិដ្ឋាកាគច្បង..... ៣០

      (៣)-វិភាគបតិដ្ឋាកាគច្បងជាបតិដ្ឋាកាគបន្ទាប់ៗ..... ៣៣

    ២.៣.២-ទស្សនៈលោក Jean Duboisនិងក្រុមរបស់គាត់..... ៣៤

ជំពូកទី២ : កំណត់លើកិរិយាសកម្ម

១- កិរិយាសកម្មកើតឡើងតាមវិធីសន្មត ៣៧

២- កិរិយាសកម្មកើតឡើងតាមវិធីកម្លាយ ៣៧

៣- កិរិយាសកម្មកើតឡើងតាមវិធីបន្សំ	៥១
៤- កិរិយាសកម្មកើតឡើងតាមវិធីរណ្តាបរិវាសេព្វ	៥៤
៥- កិរិយាសកម្មជាពាក្យកម្ចី	៥៦

ជំពូកទី៣ ៖ ការបែងចែកកិរិយាសកម្មជាប្រភេទផ្សេងៗ

១- ការបែងចែកកិរិយាសកម្មជាកិរិយាសកម្មផ្ទាល់និងកិរិយាសកម្មមិនផ្ទាល់	៥៩
១.១- កម្មបទជាអ្វី ?	៥៩
១.២-ប្រភេទកម្មបទ	៥៩
១.៣- កិរិយាសកម្មផ្ទាល់	៦២
១.៤- កិរិយាសកម្មមិនផ្ទាល់	៦២
២- ការចែកកិរិយាសកម្មជា កិរិយាសកម្មឯកកម្មបទ និង កិរិយាសកម្មទ្វេកម្មបទ	៦៣
២.១- កិរិយាសកម្មឯកកម្មបទ	៦៣
២.២- កិរិយាសកម្មទ្វេកម្មបទ	៦៤
៣- ការចែកកិរិយាសកម្មជា កិរិយាហេតុ និង កិរិយាសកម្មសុទ្ធ	៦៥
៣.១- កិរិយាហេតុ	៦៦
៣.២- កិរិយាសកម្មសុទ្ធ.....	៧០

ជំពូកទី៤ ៖ បម្រើបម្រាស់កិរិយាសកម្ម

១-បម្រើបម្រាស់ជាមួយកម្មបទ	៧២
១.១-បម្រើបម្រាស់ជាមួយកម្មបទផ្ទាល់	៧២
១.១.១-បម្រើបម្រាស់ក្នុងទម្រង់ប្រក្រតី	៧២
១.១.២-បម្រើបម្រាស់ក្នុងទម្រង់មិនប្រក្រតី	៧៣
១.១.២.១-ការបន្ថែមពាក្យ នូវ ពីមុខកម្មបទផ្ទាល់	៧៣
(១)-ពាក្យ នូវ ដែលគេបានប្រើក្នុងភាពសមស្រប	៧៤
(២)-ពាក្យ នូវ ដែលគេបានប្រើក្នុងភាពមិនសមស្រប	៧៦
១.១.២.២-បម្រើបម្រាស់ដោយគ្មានកម្មបទផ្ទាល់	៧៨
១.២-បម្រើបម្រាស់ជាមួយកម្មបទមិនផ្ទាល់	៨១
១.២.១-បម្រើបម្រាស់ក្នុងទម្រង់ប្រក្រតី	៨១
១.២.២-បម្រើបម្រាស់ក្នុងទម្រង់ពិសេស	៨២
១.៣-បម្រើបម្រាស់កិរិយាសកម្មទ្វេកម្មបទ	៨៤
១.៣.១-បម្រើបម្រាស់កិរិយាសកម្មទ្វេកម្មបទក្នុងទម្រង់ប្រក្រតី	៨៤

១.៣.២-បម្រើបម្រាស់កិរិយាសកម្មទ្វេកម្មបទក្នុងទម្រង់មិនប្រក្រតី ឬ ទម្រង់ពិសេស ..	៨៥
១.៣.២.១-បម្រើបម្រាស់កិរិយាសកម្មទ្វេកម្មបទដោយប្តូរទីតាំងកម្មបទផ្ទាល់ និង កម្មបទមិនផ្ទាល់	៨៥
១.៣.២.២-បម្រើបម្រាស់កិរិយាសកម្មដោយលុបធ្លាក់ចោលពីកម្មបទមិនផ្ទាល់ និង ដោយផ្តាច់នាបំពេញពីនាមសព្ទគោលរបស់វាដែលជាកម្មបទផ្ទាល់.....	៨៦
២-បម្រើបម្រាស់កិរិយាសកម្មក្នុងល្បះទំនាញអារម្មណ៍	៨៧
២.១- ល្បះទំនាញអារម្មណ៍ផ្តោតលើប្រធាន	៨៨
២.២- ល្បះទំនាញអារម្មណ៍ផ្តោតលើកម្មបទ	៨៩
(១)-ការដាក់កម្មបទនៅខាងឆ្វេងប្រធានឬខាងដើមល្បះ	៨៨
(២)-ការផ្តាច់កម្មបទចេញពីកិរិយាសព្ទ ទៅដាក់នៅខាងចុងល្បះ	៩១
២.៣-ល្បះទំនាញអារម្មណ៍ផ្តោតលើកម្មទេសកាល	៩៣
៣-បម្រើបម្រាស់កិរិយាសកម្មក្នុងល្បះកម្មវាចកៈ:	៩៤
៣.១- ល្បះកម្មវាចកៈជាអ្វី ?	៩៤
៣.២- កិរិយាសកម្មក្នុងល្បះកម្មវាចកៈដែលគ្មានកិរិយាជំនួយ	៩៤
៣.៣- កិរិយាសកម្មក្នុងល្បះកម្មវាចកៈដែលមានកិរិយាជំនួយ	៩៥
៤-បម្រើបម្រាស់កិរិយាសកម្មក្នុងន័យឡូកទ្យំនិងសម្ព័ន្ធមិននឹងន	៩៦
(១)- កិរិយាសព្ទ ប្តឹង	៩៧
(២)- កិរិយាសព្ទ បង្រៀន	១០២
(៣)- កិរិយាសព្ទ ចូលរួម	១០២
(៤)- កិរិយាសព្ទ អរគុណ	១០២
(៥)- ការប្រើប្រាស់កិរិយាសព្ទ ផ្លាស់ប្តូរ	១០៣

សេចក្តីសន្និដ្ឋាន ១០៥

គន្ថនិទ្ទេស ១០៧

ឧបសម្ព័ន្ធ